

Az ujvidéki és zombori árutőzsde szerepe a volt Jugoszlávia tőzsdei életében

Jelentette tegnap a Délmagyarország, hogy a kormány rendeletet adott ki a zombori volt jugoszláv terménytőzsde vagyonának felszámolására és a felszámolással a szegedi kereskedelmi és iparkamarát bízta meg. Ebből az alkalomból nem tartjuk érdektelennek ismertetni a volt Jugoszlávia bácskai terménytőzsdeinek, így a most felszámolásra kerülő zombori tőzsdeinek működését. Erről szól az alábbi cikkünk:

(STUD) A volt Jugoszláviában hat tőzsde működött, ezek közül egy sem volt igazán jelentős, kettő pedig éppen csak helyi jelentőségű. A volt jugoszláv állam minden tartományának megvolt a maga tőzsdeje, mert a fővároson, Belgrádon kívül, a horvát Zágribban, a szlávón Ljubljánban, az ószerbiai Skopljében és ami a mi szempontunkból legfontosabb, a bácskai Ujvidéken és Zomborban volt tőzsde. A most visszatért Délvidéken tehát nagyobb volt a tőzsdei mozgalom, mint a jugoszláv anyaországban. A hat tőzsde közül három kizárólag terményüzletekkel foglalkozott, így a két bácskai tőzsde is.

A tőzsdék forgalmának összehasonlítására az 1932. és 1938. évi adatok állanak rendelkezésre. A közbeeső hat év alatt a tőzsdei életben erős fejlődés volt tapasztalható, ami az 1932. évi 1.5 milliárd dináros összforgalomnak 1938-ra 5 milliárdra való emelkedésben mutatkozik. Ebből a 3.5 milliárdos gyarapodásból az oroszlan-rész Belgrádnak jutott, melynek tőzsdeje 1932-ben még erősen második volt a zágrábi mögött, 1938-ra viszont már messze elébe került annak. A két délvidéki tőzsde közül az ujvidéki játszott csak jelentősebb szerepet, a zombori tőzsde forgalma, nyilván éppen az ujvidékiekkel tal közeli volta miatt elég csekély volt mind 1932-ben, mind 1938-ban. Az ujvidéki tőzsde 1932. évben 148.7 millió dinár forgalmat bonyolított le, ami a tőzsdék teljes forgalmának 11 százalékánál valamivel több. Zomborban ugyanazon évben 60.7 millió dináros forgalma pedig nem egészen 5 százalékos hányadot jelentett. Ezek az arányok különösen azért jók, mert ez a két tőzsde, ugyisintén a skopljei is csak terményüzleteket bonyolított le, a többi három viszont devizával, valutával és értékpapírokkal is foglalkozott. Hat évvel később már egészen más volt a helyzet. A főváros tőzsdéjének forgalma hatszorosra, a zágrábié majdnem háromszorosra növekedett, amivel legkevésbé sem volt arányban Ujvidék alig több, mint felével megszorított üzleteredménye. Zombor forgalma 20 százalékkal, Skoplje-é pedig a felére esett vissza. Ez a két kis tőzsde tehát már 1938-ban szemmel láthatólag halálra volt ítélve. Hogy Ujvidék nem tudott lépést tartani a fejlődésben Belgráddal és Zágrábbal, annak sok oka volt és lehetett, az egyik legfontosabb nyilván a jelleg különböző volta. Belgrád a forgalom negyedrészt bonyolította csak le áruban, Zágráb pedig összes forgalmának csak 15 százalékát. Ujvidék viszont kizárólag ezzel foglalkozott.

A terményüzletben Ujvidék jelentős szerepet játszott s egyes cikkekben nemcsak relativ, hanem abszolút fölényt is tudott elérni. A gabonaműeknek 1932-ben Ujvidék volt a legnagyobb tőzsdei piaca, a 239 millió dináros forgalom fele esett Ujvidékre. Ha év múlva már a második helyre szorult Belgrád mögött, harmadrésznnyai gabona eladásával, de az összes forgalomban még akkor is egy negyedrésszel részesedett.

A liszt tőzsdei forgalmában Ujvidék 1932-ben 70 százalékkal részesedett és még nagyobb jelentőségű, hogy vezetőszeretét 1938-ban is szil-

árdan tartotta, éppen kétszeresét bonyolította le hat év előtti lisztforgalmának. Korpa tekintetében 1932-ben Zombor tőzsdeje volt a legerősebb, a forgalom felét bonyolította le, azonban hat év múlva már itt is a két nagyvárosé, Belgrádé és Zágrábé a vezetőszeret. A bab forgalma tekintetében Ujvidék 1932. évi, elég jelentős forgalma hat év alatt majdnem teljesen megszűnt. A burgonya forgalma egészen jelentéktelen.

A tőzsdék árutforgalmának összege 1932-ben 300.8 millió dinár volt, ebből 148.7 millió esett Ujvidékre és 60.7 millió Zomborra, vagyis 48, illetve 20

százalék. A fővárosra csak 9 százalék, Zágrábra pedig 16 százalék jutott, 1938-ban a helyzet akként változott meg, hogy 1013 millió dinár áruüzleti forgalomból Ujvidéknek alig több, mint 26 százalék, Zombornak pedig még 5 százalék részesedés sem jutott. Belgrád már majdnem kétharmadrészt bonyolította le az áruüzleteknek.

Jugoszlávia terméséből 1932-ben a búzának 3.6, árpanak 1.6, zabnak 2.5, tengerinek 3.2 százaléka került tőzsdei forgalomba. Hat év alatt az árutőzsdék szerepe igen megnőtt. A volt jugoszláv állam 1938. évi terméséből a búzánál 8.6, az árpanál 0.9, a zabnál 3.9, a tengerinél pedig 9.3 százalékos tőzsdei arányt találunk. Az árpa kivételével tehát a forgalom mindenütt növekedett a terméshez viszonyítva, különösen erősen a búzánál, kétszeresére és a tengerinél majdnem a háromszorosára.

(K. B.)

Feketén vásárolt lóhúst etettek a vendégekkel egy elsőrendűnek minősített szegedi étkezdében

(A Délmagyarország munkatársától) Szokatlan árdrágitási és csalási bűnyűben nyomoz szerda óta a szegedi rendőrség bünyűgyi osztálya. Bizalmas uton értesítették a rendőrséget, hogy özvegy Hovanyecz Györgyné, akinek a Mars-tér 17. szám alatt van a legutóbbi károgizáláson elsőrendűnek minősített étkezdéje, az étlapon feltüntetett marha-, borjú- és sertéssült helyett lóhúst adott a vendégeinek.

A megindított nyomozás csakhamar kiderítette, hogy özvegy Hovanyecz né a napokban 30 kiló lóhúst vett Szabó Zoltán Farkas-utca 6. szám alatti lóhús mészárosától jegy-

nélkül a maximális árnál jóval drágábban. Megállapítást nyert az is, hogy Hovanyecz né nem tüntette fel az étlapon, hogy sültjeit lóhusból készíti. Ezáltal az árdrágitáson kívül csalást is elkövetett, mert vendégeit tudatosan megtévesztette.

Az étkezde tulajdonosját beidézték a rendőrségre, ahol kihallgatása során töredelmesen beismerte a lóhús vásárlás tényét, azt azonban tagadta, hogy máskor is követett volna el hasonló cselekményt. Kihallgatása után özvegy Hovanyecz né elengedték a rendőrségről, az eljárás azonban folyik ellene.

»Az igazi népi zenére kell alapozni az ifjúság zenei nevelését«

Fricsay Ferenc érdekes előadása a zenei életünk problémáiról az Egyetembaratok Egyesületében

(A Délmagyarország munkatársától) A muzsika hívei zsufolásig meglőitők az egyetemi aulát csütörtökön este, hogy meghallgassák a szegedi zenei élet kitűnő vezetőjének, Fricsay Ferenc karnagynak nagy érdeklődéssel várt szabadegyetemi előadását. Az emelvényen Fricsay Ferenc képzett, érdekes összevetelű zenekara: a honvédzenekar foglalt helyet, hogy illusztrációkkal szolgáljon ahhoz a rendkívül érdekesen összeállított előadáshoz, amellyel a népszerű karnagy »Hangverseny és közönség« cím alatt világította meg zenei életünk legégetőbb problémáit.

Az előadást Bá izfalvy János professzor vezette be és bevezető szavaiban felemlítette, hogy Fricsay Ferenc előadása a Horthy Miklós-tudományegyetem Barátai Egyesületének éppen hatvanadik szabadegyetemi előadása. Érdekes kis statisztikával szolgált az eddigi előadások témakörére és céljára vonatkozóan.

Fricsay Ferencet lelkes taps fogadta, amikor az előadói emelvényre lépett. Azzal kezdte előadását, hogy három szemszögből óhajtja a témát kifejtetni: a közönség, az előadók és az általános zenekultúra kívánalmainak szemszögéből. Hangsúlyozta, hogy »idegen nyelven« beszél, mert az ő formanyelve a muzsika, amely sokkal jobban fejezi ki a nagy és szép gondolatokat, mint bármely műveltnyelv. Majd rátért a zenekultúra fogalmának meghatározására s ennek során kifejtette, hogy más a zene gya-

korlása és más a zenekultúra kérdése. Az, hogy valamely nép, vagy nemzet gyakorolja és szereti a zenét, meg nem jelenti azt, hogy valóban kultúrálts is a zeneművészet terén. Ualt a négerre, akik unós-untalan »muzsikálnak«, mag bántóan hat kulturált fülekre a zenéjük kiemelkedő része.

Az európai zenekultúra fejlődését méltatta ezután az előadó, majd nagy lendülettel és bő ismeretekkel beszél az európai zenekultúra ahitatos bölcsőjéről, az egyházi zenéről, a mai polifon zene elindítójáról; majd az domborította ki, hogy a szélesebbkörű zenekultúra elterjedésének elindítója és ápolója a polgári rend volt. Ennek kialakulása után léptek fel a zeneművésze legnagyobb alkotó géniuszai is Európában. Felsorakoztatta a zeneileg művelt országokat és kiemelte, hogy a feudális és erősen agrárjellegű társadalomban vagy egyáltalán nincsen zenekultúra, vagy nagyon fejletlen. Kiválik azért is az ilyen társadalomból is egy-egy zenei tehetség, de ezek kénytelenek érvényesülésüket, vagy gyakran csak a kulturális megérést másutt keresni. Erre példaként felemlítette az orosz Csajkovszkyt, a román Enescu és — mint mondotta — sajnos, a mi Kodályunk és Bartókunk is előbb talált megértést a zenei műveltség magas fokán álló nyugaton, mint idehaza...

A leginkább közérthető zenéről, az ugynevezett »könnyű zenéről« szólva, Fricsay Ferenc arra az álláspontra helyezkedett, hogy fáradt agvak és

zeneileg nem elég művelt emberek számára mindig kell, hogy legyen ilyen közérthető, könnyű muzsika. Ennek a zenei műfajnak is vannak azonban értékes művelői, a »Wein, Weib, Gesang« apostolai, Strauss, Millocker és mások, akik ebben a könnyű muzsikában is megmutatták az élvezeteseit, a szépet. Hogy mi a »nehéz«, vagy »könnyű« zene, annak meghatározása relativ. Fricsay karnagy ezek helyett a relativ fogalmak helyett komoly, vagy igényes és nemes zene, valamint igénytelen, vagy szórakoztató zene fogalmi megjelöléseket ajánlotta.

Utalt ezután a jazz amerikai eredetére és hangsúlyozta, hogy a jazz primitív zene, amennyiben nem más, mint a ritmus tulzolt kihangsúlyozása és az európai zene eredményeinek groteszk kigunyolása. Az ilyen művészeti törekvés, mindig barbárjellegű és káros hatása a kulturáltabb néprétegekre is. Ezzel kapcsolatosan felvetette a tömegnevelés kérdését, hangoztatva, hogy az új kor, amely a tömegek nevelését, életszínvonalának emelését tűzte ki feladatául, nagy hivatás előtt áll, mert új tehetségek felszínre hozatala és állami zeneintézményeinek megteremtése is egyik programpontra kell, hogy legyen.

A magyar zenei élet viharokának nevezte az előadó a népdalt. Ennek égető és legfontosabb problémájaként felvetette, hogy a magyar ifjúság lelkét még mindig szabadon mefelyezi a hamisított, vagy ál-magyarnóta! Itt a felelős tényezők felvilágosító akciót kell, hogy kezdjenek és kiméltan kézzel kell hozzányulniok az ál-magyarnótához. Utalt dr. Szógi Endre elmúlt évi szabadegyetemi előadására, amelyben már ezeket a problémákat a kitűnő zeneprofesszor kifejtette s a maga részéről hozzáfűzte azt, hogy a népdal a művészi alkotás ősi, elavult, hatatlan formáját hordja magában s mint ilyen, zenekulturánk fejlődésének legbiztosabb alappillére. Az ál-magyarnóta betegség, népzenei legnagyobb ellensége. Ezt a betegséget a cigányzenekarok terjesztik és az ifjúság lelkét álszentsimentálizmussal ejtik meg. A magyar zene az, amelyben Kodály kesergője szólal meg és nem a »Kerek a káposzta, csipkés a levele« című »remekmű«...

— Az igazi népi zenére kell alapozni az ifjúság zenei nevelését — mondta az előadó lelkes taps közepette. — Végül a karmester munkáját világította meg igen élvezetesen és kedves élmények elbeszélésével tarkítva végigkísérte a karmester munkáját attól a pillanattól kezdve, midőn egy ismeretlen művet először kézbe vesz, egészen addig, amíg a hangversenyen elvezényli. Utána előadásának ezt a részét a honvédzenekar válogatói tagjainak játékaival illusztrálta.

A közönség hálás tapsokkal jutalmazta a mindvégig érdekes és lebilincselő előadást, amely után Fricsay karnagyot és zenekarát őszinte ünneplésben részesítette.

